



gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan
**vallei van de Kleine Nete en Aa van
Kasterlee tot Grobbendonk**

in Kasterlee, Geel, Olen, Herentals, Lille, Vorselaar en Grobbendonk

**bijlage VI. toelichting bij de wijziging beschermd
cultuurhistorische landschap “Snepkensvijver met omgeving
(Grote Heide, Schoutenheide)”**



**Vlaamse
overheid**

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' bestaat uit volgende bijlagen:

- bijlage Ia, het grafisch plan;
- bijlage Ib, het onteigeningsplan;
- bijlage Ic, het gewijzigd beschermd cultuurhistorisch landschap;
- bijlage II, de stedenbouwkundige voorschriften bij het grafisch plan.
- bijlage IIIa, de toelichtingsnota met de tekstuele toelichting;
- bijlage IIIb, de toelichtingsnota kaarten;
- bijlage IV, het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing, een kapitaalschadecompensatie of een gebruikerscompensatie;
- bijlage V, het plan-MER;
- bijlage VI, de toelichting bij de wijziging beschermd cultuurhistorisch landschap.

de ontwerpers

Christophe VANDEVOORT

Peter DAVID

Juridisch kader

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Onroerend Erfgoeddecreet voorzien de mogelijkheid om bij de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen gelijktijdig beschermingen inzake onroerend erfgoed te wijzigen of op te heffen. De procedure voor deze wijziging is geïntegreerd in de goedkeuringsprocedure van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het Onroerenderfgoeddecreet bepaalt in artikel 6.2.2 dat de Vlaamse Regering in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan een bescherming geheel of gedeeltelijk kan wijzigen of opheffen als dit vereist is omwille van het algemeen belang.

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bepaalt in artikel 2.2.5 §1, 11° dat in dat geval het ruimtelijk uitvoeringsplan een overzicht van de geheel of gedeeltelijk gewijzigde of opgeheven erkennings-, rangschikings- en beschermingsbesluiten inzake onroerend erfgoed moet bevatten samen met de gegevens vermeld in artikel 6.2.5 van het onroerenderfgoeddecreet, met uitzondering van de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek.

Volgens artikel 6.2.5 van het onroerenderfgoeddecreet gaat het om volgende gegevens:

- 1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° in voorkomend geval de kadastrale gegevens van het perceel of de percelen waarop het beschermde goed zich bevindt;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging een beschrijving van de impact op de erfgoedwaarden, een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen, een beschrijving van de impact op de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud en, in voorkomend geval, een beschrijving van de impact op de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud in de overgangszone;
- 6° de aanduiding van de te registeren en te documenteren erfgoedwaarden die verloren gaan;
- 7° in geval van gedeeltelijke of volledige opheffing de eventuele verplichting om het beschermde goed te verplaatsen of om onderdelen met erfgoedwaarde in een erkend onroerenderfgoeddepot te plaatsen;
- 8° in geval van wijziging vanwege een verplaatsing als vermeld in artikel 6.2.1, 2°, de maatregelen die nodig zijn voor de ontmanteling, de verplaatsing en de heroprichting op een geschikte plaats en de termijnen waarbinnen die maatregelen uitgevoerd moeten zijn.

En volgende bijlagen:

- 1° een plan waarop het beschermde goed en in voorkomend geval de overgangszone na wijziging of gedeeltelijke opheffing nauwkeurig wordt afgeleid en waarop de plaats van aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek wordt aangeduid; In het geval van een wijziging wegens een verplaatsing als vermeld in artikel 6.2.1, 2°, worden zowel de oorspronkelijke locatie als de locatie waarnaar het beschermd goed wordt verplaatst, nauwkeurig afgeleid en worden de plaatsen van aanplakking aangeduid;
- 2° een fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde goed;
- 3° in voorkomend geval een lijst met de cultuuroederen die integrerend deel uitmaken van het beschermde goed.

4° in geval van een wijziging wegens een verplaatsing als vermeld in artikel 6.2.1, 2°, een document waarin het agentschap zich uitspreekt over de ingediende bezwaren en opmerkingen en in voorkomend geval over de uitgebrachte adviezen en het verslag van de hoorzitting.

Het gaat in dit geval niet om een verplaatsing als vermeld in artikel 6.2.1, 2°.

Het Agentschap Onroerend Erfgoed maakt deel uit van het planteam dat het ruimtelijk uitvoeringsplan opmaakte. Het Agentschap Onroerend Erfgoed bracht een gunstig advies uit over het ontwerpplan. Er zijn tijdens het openbaar onderzoek over het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan géén specifieke bezwaren over de wijziging van de afbakening van het beschermd cultuurhistorisch landschap geformuleerd. Voor de behandelingen van de bezwaren en adviezen uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek wordt verwezen naar het besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling.

Voorwerp van de wijziging

Voor wat betreft het deelgebied Korte Heide wordt het ministerieel besluit van 2 juli 1990 houdende de rangschikking van het gebied “Snepkensvijver met omgeving (Grote Heide, Schoutenheide)”¹ (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 5 oktober 1990) als landschap opgeheven voor wat betreft de kadastrale percelen gelegen te Kasterlee, afdeling 2, Lichtaart, sectie D, nummers 223n22 (deels), 223k7 en 223x28.

De bescherming als landschap wordt voor de genoemde percelen opgegeven om redenen van algemeen belang, zijnde het (gedeeltelijk) herstel van de natuurlijke loop van de Kleine Nete ter hoogte van camping Korte Heide waarbij de recreatieve infrastructuur, opgericht rond een oude afgesneden meander, ontmanteld en geherlocaliseerd wordt zodat delen van de oude meander opnieuw aangesloten kunnen worden op de Kleine Nete (zie Bijlage IIIa – toelichtingsnota voor de motivering van het planvoorstel). Op die manier wordt bijkomende ruimte voor waterberging gerealiseerd (vermindering risico op schade door overstroming, verhogen van veiligheid) én verhoogt de landschapsecologische waarde van het riviersysteem. Daarvoor is een herstructurering van de camping Korte Heide nodig waarbij de delen van de bestaande vergunde én binnen recreatiegebied gelegen camping in deze zone verplaatst worden naar een aantal aansluitende percelen ten noorden van de huidige camping, thans bestemd als natuurgebied en deels beschermd als cultuurhistorisch landschap. Ten aanzien van de betrokken eigenaar(s) en uitbaters van de camping is het billijk en verantwoord om dergelijke planologische ruil te voorzien, zodat de vergunde campingactiviteiten met dezelfde capaciteit verdergezet kunnen worden.

Voor het overige wijzigen de bepalingen van het beschermingsbesluit niet.

¹ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/4845>

Figuur 1. Op te heffen percelen gedeeltelijke opheffing rangschikkingsbesluit “Snepekensvijver met omgeving (Grote Heide, Schoutenheide)”



Voor de beschrijving van de impact op de erfgoedwaarden van de percelen 223n22 en 223x28 wordt in eerste instantie verwezen naar het plan-MER (bijlage V) dat deel uitmaakt van voorliggend ruimtelijke uitvoeringsplan en waarin deze beoordeling is uitgevoerd, in het bijzonder naar hoofdstuk 6 dat de effecten binnen de discipline landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie beoordeelt en het specifiek onderzoek voor wat betreft de herstructurering van camping Korte Heide (§ 6.3).

De bestaande feitelijke toestand van de percelen 223n22 en 223x28 is dat het gaat om bos ontstaan in de tweede helft van de 20^{ste} eeuw, meer bepaald een naaldbos (Grove den) met jonge opslag van loofhout dat op de biologische waarderingskaart als biologisch waardevol gekarteerd is (dit in tegenstelling tot de bossen ten westen en ten noorden van dit perceel die gekarteerd zijn biologisch zeer waardevol eiken-berkenbos (qb-) en veel ouder zijn). Op de stafkaart van 1939 zijn de percelen nog onbebost en heide. De bodem bestaat grotendeels uit vochtig zand en meer naar het zuidwesten eerder nat zand.

Het deel van perceel 223n22 is een deel van de bestaande camping dat bij de rangschikking als landschap mee werd opgenomen binnen de bescherming, hoewel het de facto op dat ogenblik géén

erfgoedwaarde had en dus al ontwikkeld was als onderdeel van de camping. Op de luchtfoto van 1971 is dit duidelijk te zien. Deze wijziging is te beschouwen als een grenscorrectie zonder impact.

Figuur 2. Luchtfoto 1971, deel van de camping op perceel 223n22



De waarde van het behoud van de naalduaanplant weegt niet op tegen de maatschappelijk, ruimtelijke en landschapsecologische meerwaarde van het rivierherstelproject op vlak van het herstel en de ontwikkeling van landschapsecologisch waardevolle structuren en het verhogen van de natuurlijke rivierdynamiek. De herstructurering van de camping en de daarvoor nodige opheffing van een beperkt deel van het beschermd cultuurhistorisch landschap is om die reden aanvaardbaar en dient het algemeen belang.

- Effecten op de landschapsstructuur en -relaties
 - Het landschap tussen Herentals en Lichtaart heeft een belangrijke geologische waarde als schakel in de duinenketen Nijlen-Kasterlee, met een duidelijke steilrand naar de vallei van de Kleine Nete. De afwisseling van depressies en zandruigen resulteert in een gradiënt van droog naar nat en eutrofiëring door de Boterpottenloop en een kokmeeuwenkolonie geeft een gradiënt van voedselrijk naar voedselarm. Deze wisselende abiotische condities leveren een karakteristieke en gevarieerde plantengroei op. Het open water van 'Het Zwarte Water' en 'Snepkesvijver' in combinatie met het uitgestrekte bosgebied enerzijds en de weilanden langsheen de Kleine Nete anderzijds, biedt een geschikt habitat voor talrijke broed- en watervogels. Het hoger gelegen uitgestrekt en reliëfrijk bosgebied op de zandrug Kasterlee-Lichtaart en de lager gelegen Kleine Nete met weilanden in de vallei vormen een complex met een contrastrijke ruimtelijke structuur. Samen met de variatie in vegetatietypes, resulteert dit in een afwisselend en daarmee esthetisch aantrekkelijk landschap, dat bovendien dankzij het sterke reliëf mooie zichten toelaat.
 - Het ontwikkelen van deze percelen 223n22 en 223x28 als onderdeel van de camping zal naar alle waarschijnlijkheid gepaard gaan met een gedeeltelijke ontbossing van deze percelen. Naar openheid van het landschap wordt weinig tot geen effect verwacht: momenteel omvat het bos veel doorkijk en bij de aanleg van de camping zullen de kampeerverblijven wellicht deels tussen te behouden bomen opgericht worden. Het gebied zal niet beduidend open of gesloten worden. Daarnaast blijft het ook een afgesloten geheel door het behoud van het omliggende bos. Gezien de uitbreiding onmiddellijk aansluit op de bestaande camping wordt tot een logische en ruimtelijk compacte configuratie gekomen waarbij de noordzuid georiënteerde

ontginningsweg een duidelijke grens vormt. Deze ontwikkeling vormt géén betekenisvolle aantasting van de landschappelijke structuren van de steilrand van de heuvelrug naar de vallei van de Kleine Nete.

- Het effect op het landschap (structuur en relaties) in het plan-MER als beperkt negatief beoordeeld.
- Effecten op de erfgoedwaarden
 - De erfgoedwaarden zoals natuurwetenschappelijke waarden van het naaldbos en variërend reliëf kunnen verdwijnen door het opheffen van de landschapsbescherming en de herbestemming van percelen 223n22 en 223x28 naar recreatiegebied. Deze twee percelen liggen echter aan de rand van het beschermd cultuurhistorisch landschap. De impact van een eventuele gedeeltelijke ontbossing van deze zone op het geheel (van ca 167 ha) is zeer beperkt. Het is niet het enige grove dennenbestand binnen de bescherming en bovendien betreft het hier relatief jong bos. De kenmerkende orthogonale ontginningswegen blijven onaangetast.
 - De bosleeftijdskaart geeft aan dat het bos op percelen 223n22 en 223x28 ontstaan is “na 1930”. Dit is ook zichtbaar op de historische kaarten. Ten tijde van Ferraris (1771-1778) en Vandermaelen (1846-1854) was dit heide en ook op topografische kaarten van 1939 zijn de percelen nog niet bebost en nog gekarteerd als heide. Het aangeplante naaldbos verschijnt voor het eerst op de topografische kaart van 1969 en onderscheid zich duidelijk van de loofhoutaanplanten op de percelen ten westen en ten noorden van deze percelen.
 - Deze ontwikkeling heeft géén impact op de voor het beschermd landschap essentiële erfgoedelementen (dambordvormige ontginningspatronen, stuifduinen, vennen, turfwinningen...). De herstructurering van de camping draagt anderzijds bij aan het herstel van de oorspronkelijke loop van de Kleine Nete door het opnieuw aansluiten van een oude meander en het ontmantelen van de recreatieve infrastructuur errond en draagt bij aan het herstel van het cultuurhistorisch valleilandschap en het verhogen van de landschapsecologische waarde van de rivierloop.
 - Het effect op de erfgoedwaarde van het landschap wordt in het plan-MER verwaarloosbaar tot beperkt negatief beoordeeld (0/-1).

De gedeeltelijke opheffing van het beschermd cultuurhistorisch landschap geeft geen aanleiding tot het registreren en documenteren van erfgoedwaarden die verloren gaan, verplichting om het beschermde goed te verplaatsen of om onderdelen met erfgoedwaarde in een erkend onroerenderfgoeddepot te plaatsen.

Figuur 3. Fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermd goed: de beboste percelen 223k7 en 223x28, zijn het bos aan de overzijde van de waterloop (foto 1 en 2)



Figuur 4. Fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermd goed: de beboste percelen 223k7 en 223x28, zijn het bos rechts van de dreef achter de metalen poort en links van de weg langs de bestaande camping (foto 3)



Figuur 5. Fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermd goed: het op te heffen deel van perceel 223n22: zijnde het deel van de bestaande camping in het verlengde van de weg (foto 4)



Figuur 6. Fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermd goed: het op te heffen deel van perceel 223n22: zijnde het deel van de bestaande camping rechts van de weg (foto 5)



Nieuwe toestand

In onderstaande figuur wordt de afbakening van het gewijzigd beschermd cultuurhistorisch landschap weergegeven.

Figuur 7. Gewijzigde afbakening

